

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

2 An ipso iure sit priuatus Ecclesiast. fructibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

ergo illa dispensatio virtualis quædam beneficii collatio: ergo necesse est, vt qui habet hanc potestatem dispensandi, habeat vel eandem, vel superiorem potestatem ad conferendum tale beneficium.

E conuerso vero, qui habuit potestatem eligendi, aut præsentandi, &c. Non semper habebit potestatem dispensandi: quia fieri potest, vt iurisdictionem non habeat: sed habebit potestatem iterum eligendi, vel præsentandi talem personam, iam ab excommunicatione absolutam. Ad quod, vt opinor, non est necessaria aliqua dispensatio, sed sufficit absolutio: quia, licet collatio vel electio circa excommunicatum nulla sit, non tamen inducit nouum impedimentum, ratione cuius non possit eadem persona post absolutionem obtentam iterum eligi. aut beneficium accipere ordinaria via ab eo, qui conferre potest, absque alia dispensatione. Et iuxta hanc dicendi rationem non indigemus nuncillo principio, quod omnis dispensatio, quæ specialiter non reueratur Papæ, Episcopo concessa intelligitur (quod est difficile, & magna indigenis expositione, vt supra tetigi de censuris in communi) Episcopus enim solum dicitur habere in præsentii potestatem dispensandi: quando beneficium illud conferre potest, vt omnes docent in illo cap. *Postulatus*, & Couarruias supra: tunc autem mirum non est quod illam habeat, cum in materia proportionata, & quasi sibi propria talis dispensatio versetur, nam ex munere suo iurisdictionem habet ad actum dispensandi, quem exercere potest in materia sibi proportionata, & quasi propria.

Sed obijciat aliquis, nam Episcopus qui beneficium excommunicato contulit non potest iterum illud conferre, quia propter delictum priuatur potestate conferendi, vt sentit Abbas, in dicto cap. *Postulatus*, num. 9. & alij cum eo ibi: ergo nunquam poterit dispensare in hoc negotio, si necessaria in illo est potestas conferendi beneficium. Respondetur primo, si Episcopus bona fide, & probabili ignorantia beneficium contulit excommunicato, optime poterit cum illo dispensare: quia non est cur priuatur potestate conferendi beneficium: ergo nec dispensandi. Deinde, etiam si scienter, & peccando beneficium contulerit, non existimo esse ipso iure priuatum potestate dispensandi, quidquid Panormitanus, & alij Canonistæ dicant, quia nulla est lex, quæ huiusmodi penam illi imponat ipso iure incurrendam: neque etiam est ipso iure priuatus potestate iterum conferendi illud beneficium, nam in dicto cap. *Postulatus*, dicitur debere à beneficiarum collatione dispensari: quæ verba non continent penam ipso iure latam, vt constat: igitur donec per superioris sententiam suspendatur, poterit beneficia conferre: ergo etiam poterit beneficium, quod semel male contulit, postea bene conferre: ergo etiam poterit dispensare. At vero, si talis Episcopus per sententiam suspendatur à collatione beneficiorum, consequenter asserendum erit, eum pro tunc non posse dispensare, quia non potest pro tunc beneficium conferre: sed pertinebit dispensatio ad superiorem Prælatum, si ad eum prouisi beneficij deuoluatur: si tamen ad inferiorem pertineat, vt ad Capitulum, vel Archidiaconum, &c. Tunc ab illo erit collatio repetenda, vel à Pontifice dispensatio impetranda, iuxta superius dicta.

Addit Panormitanus in dicto cap. *Postulatus*, n. 8. etiam si collatio beneficii ad inferiorem Episcopum pertineat: & ab eo facta circa excommunicatum fuerit irrita, Episcopum in ea collatione posse dispensare, quod absolute loquendo, verum non videtur, vt Couarruias notat, & ex ijs, quæ diximus colligitur, quia si Episcopus prius non habebat potestatem conferendi beneficium, non acquisiuit illam propter irritam collationem ab aliquo factam, nec alius ipso facto amisit suam potestatem: ergo non

A habet Episcopus tunc dispensandi potestatem cum hæc non sit sine potestate conferendi. Probabile autem mihi videtur, quod Couarruias adiungit, consentiente illo ad quem spectat collatio, posse tunc Episcopum dispensare: siue quia ex utroque confurgit quasi vna integra causa habens omnes conditiones requisitas, siue quia accedente consensu illa materia sit quasi propria, & accommodata ad dispensationem, siue ex illo principio, quod non est reseruatæ respectu superioris: respectu vero inferioris, qui aliquod ius habere poterat, intercedit eius consensus.

SECTIO II.

B *Vtrum Excommunicatus sit ipso iure priuatus Ecclesiasticis fructibus.*

 Vastio hæc procedit de fructibus beneficii ante excommunicationem legitime possessi cuius domini, & proprietatis per excommunicationem ipso facto non amittitur, vt supra dictum est, nam de alijs, quæ provenire possunt ex beneficio in excommunicatione obento, iam supra dictum est.

Dicendum ergo est, excommunicatum non facere suos propriorum beneficiorum fructus, quando in excommunicatione perseverat. Hæc est communis sententia, quam omnes colligunt ex cap. *Pastoralis* §. *Verum*, de Appel. cuius verba sunt. Illi proutus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesiæ communio denegatur. Ratio etiam adiungitur, tum quia beneficium datur propter officium, sicut merces propter opus, cap. *Cum secundum Apostolum*, de Præbendis, cap. 1. de Rescriptis in 6. at vero excommunicatus est suspensus ab officio: ergo & à fructu beneficii. Tum etiam quia excommunicatus est inobediens Ecclesiæ: & ideo extra Ecclesiæ communionem fit: ergo non debet frui Ecclesiæ bonis.

Veruntamen probationes hæc licet satis ostendant iure ac merito posse excommunicatum priuari huiusmodi fructibus autoritate Ecclesiastici iudicis: tamen quod ipso facto sit illis priuatus, non satis videntur probare. Nam in primis in verbis illius. *Verum*, nullum est, quod sententiam, seu penam ipso iure latam demonstret. Et enim verbum illud, *subtrahuntur*, optime intelligitur, per iudicis auctoritatem: namque cum penam contineat, strictè intelligendum est. Vnde Glossa ibi declarat, excommunicatum non priuari fructibus beneficii, nisi hoc in sententia exprimat, sentiens excommunicationem per se ipsam non asserere hoc nocuentum ipso facto, vel iure. Rationes autem multo minus hoc conuincunt, nam, vel concludere intendunt ex vi naturalis iuris supposita excommunicatione, vel solum continent congruentiam iuris positivi. Priori sensu non sunt efficaces, quia non quoties aliquis est impeditus, ne per se ipsum exerceat ministeriū beneficii sui, statim priuatur fructibus eius: potest enim per alium suæ obligationi interduci satisfacere: nonnulla etiam sunt beneficia, quæ non obligant ad aliquod officium præter diurnum pensum horarum, cui satisfacere potest excommunicatus. Quod si in choro canere, aut assidere debeat, excommunicatus facere non potest, licet admittat distributiones quotidianas non tamen propterea priuabitur ea portione fructuum, quam non residet, vel non assidentes choro sæpius lucrantur ratione tituli. Item, quod excommunicatus sit extra communionem Ecclesiæ, & indignus bonis eius, non probat illum ex natura rei statim priuari omnibus his bonis, alias nec beneficia ipsa retineret: nisi ergo hæc priuatio per aliquam legem Ecclesiæ ostendatur, nihil sit. Ac proinde rationes illæ, si in

secundo

Couarruias
uia doctri-
na admit-
titur.

Quæstio
resolutio.
Cap. Pasto-
ralis de
Appellat.

Rationes
contra as-
seruionem.

Gloss.

secundo sensu fumantur, parum valent ad Ecclesiasticam prohibitionem ostendendam: sed, hac supposita sunt accommodatae ad congruentem rationem illius reddendam: cum ergo haec lex nulli habetur, praeterquam in dict. §. Verum, & in illo non habeatur poena ipso iure lata, non est, cur asseramus excommunicationem ipso facto non facere fructus suos.

⁴ Nihilominus à communi sententia discedendum non est, quam late ostendit Panormitanus in dict. §. Verum, & ibi alij Doctores: & Innocent. in capit. 1. de Iudiciis, ubi non solum in beneficiis inferioribus, sed etiam in fructibus Episcopatus id procedere affirmat: & alios refert Couarruias lib. 3. Variarum. cap. 13. n. 8. verfic. duodecimo, hinc etiam. Et vnicum huius sententiae fundamentum est dictum cap. Pastoralis, §. Verum. Quod sane non loquitur de peculiari modo excommunicandi cum expressa declaratione priuationis fructuum ipso facto, quae in sententia fiat. Tum quia haec restrictio non habetur in textu, sed simpliciter est sermo de illo, in quem sententia excommunicationis lata est, de quo dicitur consequenter posse ad tempus beneficiis Ecclesiasticis spoliari, id est, administratione & fructibus beneficiarum. Et additur, hunc effectum non impediri propter appellationem interpositam. Cuius alia ratio non redditur, nisi quia excommunicatio secum trahit executionem: ergo supponit Pontifex hunc effectum generalem esse omni excommunicationi. Tum etiam quia alias ille non esset effectus excommunicationis, quod ibi Pontifex intendit, sed esset effectus alterius clausulae additae in sententia: seu esset alia poena concomitanter imposita cum excommunicatione. Sicut quando haereticus per eandem legem vel sententiam simul excommunicatur, vel priuatur bonis, priuatio bonorum non est effectus excommunicationis: sed est alia poena simul cum excommunicatione coniuncta: possetque integra excommunicatio manere sine tali poena. Sic ergo esset in praesenti, si haec priuatio fructuum non incurreretur, nisi ubi eum excommunicatione in sententia exprimeretur: nam si non fieret talis expressio, maneret excommunicatio integra sine illa priuatione fructuum: quando ergo exprimeretur, non esset effectus excommunicationis, sed poena distincta quamvis concomitans.

Rursus, quod non sit sermo de priuatione per iudicem facienda, sed ipso facto inducta per excommunicationem: probatur primo ex communi interpretatione Doctorum, quae in huiusmodi rebus magnam habet auctoritatem. Secundo, quia ibi Pontifex aequiparat illa duo: scilicet priuationem Ecclesiasticorum prouentuum, & communionis Ecclesiae: sed haec posterior priuatio ipso facto inducitur: ergo & prior: & quoad utramque ipsa sententia excommunicationis secum affert executionem. Tertio, si excommunicatio solum constitueret reus, & dignum priuatione fructuum, & non actu ipsis priuaret, interposita appellatione ab excommunicatione suspendenda esset à iudice priuatio talium bonorum: quia solum id non suspenditur per appellationem ab excommunicatione, quod per ipsam executionem fit, vt patet ex ratione illius textus: si ergo excommunicatio per se solum constitueret reum, seu dignum priuatione bonorum, non tamē illos priuaret interposita appellatione, nō posset iuste priuare illis bonis, donec appellationis iustitia examinaretur: quia ille est nouus effectus, cuius executionem excommunicatio per se non traheret: ait non obstante appellatione excommunicatum priuandum esse fructibus: ergo hoc ideo est, quia sentit per ipsam excommunicationem esse priuatum. Vnde argumentor quarto, nam hanc vim habet verbum illud, Subtrahuntur, nam, vt supra agendo de censuris in communi diximus, per hunc

A modum loquendi significari solet poena, quae ipsa lege, vel censura sit. Significat enim illud verbum nudum factum, non aliquod praecceptum, quod iudici imponatur de tali poena iniungenda. Praeterea, quia cum ibi dicitur: Subtrahuntur, non intelligitur à iudicatione suae particularis sententiae, sed per ipsam censuram, seu ex vi illius: sicut, cum dicitur: *Ei communio denegatur*, intelligitur per ipsam censuram, & ex vi illius. Vltimo expendo illa verba in priori parte textus interroganter proposita, scilicet, *An interposita appellatione, post latam excommunicationis sententiam possit iudex denunciare excommunicatum & ad tempus beneficiis Ecclesiasticis spoliare*. Et ad utrumque respondet Pontifex affirmatiue, sentiens eandem esse in vtroque rationem. Sicut ergo denunciatio non est noua poena, & ideo executioni mandatur non obstante appellatione, ita priuatio fructuum nō est noua poena, quae iam in re non sit facta per ipsam excommunicationem, quantum ad ipsum excommunicatum, sed est quasi declaratio vel executio eius, quod factum iam erat. Non videtur ergo dubium, quin hic sit sensus illius textus Ratio vero talis effectus ac decisionis, seu institutionis Ecclesiae, iam satis declarata est verbis eiusdem textus.

Et hinc inferunt Canonistae, excommunicatum esse priuatum iure administrandi res seu bona temporalia Ecclesiae, aut beneficii sui, de quare nihil inuenio expresse & in particulari in iure definitum, quamuis à simili citari soleat textus in ca. 1. §. vltim. de Elect. in 6. ubi non est sermo de administratione temporalium: sed absolute de illo, qui sua auctoritate se ingerit beneficio à quo erat suspensus. Est nihilominus illa sententia vera ex generali ratione, & priuatione communicationis quam affert excommunicatio maior, vt latius Innocentius, & Abbas in dicto. §. Verum, & in cap. Ex tua, de Cleric. non relictis.

Num excommunicatus debeat se ipsum fructibus sui beneficii priuare.

Hic vero oritur practicum dubium, an excommunicatus teneatur in conscientia se ipsum spoliare his fructibus, eosque restituere, aut non accipere, etiam si neque à iudice spoliatur, neque per illam sententiam declaratur. Nam ex dictis videtur sequi teneri ad hoc, quia nemo potest retinere in conscientia quod suum non est: si ergo excommunicatus non facit fructus suos, ex vi censuræ, & ante omnem aliam sententiam, non poterit in conscientia illos retinere: tenebitur ergo statim illos restituere. In contrarium vero est, quia videtur hoc grauisimum onus quod sine euidenti obligatione imponendum non est. Praeterea, cum sit generalis regula de iis poenis, quae requirunt actionem propriam ipsius rei, neminem obligari ad eas exequendas ante sententiam iudicis saltem declaratoriam criminis: propter quod etiam haereticus non tenetur se spoliare bonis suis, donec de crimine per Ecclesiam condemnetur cap. Cum secundum leges, de Haereticis in 6.

Respondeo in primis dubitationem hanc nullum fere habere locum in excommunicatione lata ab homine per specialem sententiam contra aliquem: ibi enim necessario intercedit sententia declaratoria criminis, propter quod excommunicatio imponitur: in quo casu specialiter loquitur textus in dict. cap. Pastoralis, §. Verum. Atque ita in eo casu sine vlla dubitatione censeo non posse excommunicatum in conscientia recipere fructus beneficii, vel si eos recipiat, non posse eos retinere, aut occultare, sed teneri, ad restituendos illos, quia cum & per legem seu censuram priuatur dominio eorum, & iam

Ex c. Pastoralis conclusio posita in 2. Innoc. Abbas, Com. 17.

Corollariū

7 Rationes dubitandi.

8 Dubium deciditur in sententia ab homine.

& iam iudicis sententia interuenerit, nihil aliud est A quod expectetur ad prædictam obligationem. Quo fit, vt idem etiam dicendum sit de excommunicato à iure, vel per sententiam generalem, quando per sententiam etiam specialem de crimine ipso contra legem aut statutum, vel generalem sententiam commissio condemnatus est, quia tunc etiam ratio facta procedit.

6. Nonnulla vero maior difficultas est: quando aliquis incurrit excommunicationem à iure, vel ab homine per generalem sententiam, an ipse tunc etiam in conscientia teneatur exequi in se ipso illam penam nulla spectata speciali sententia, saltem declaratoria criminis. Dico tamen, etiam in eo casu teneri ad restituendos fructus: id enim conuincit ratio facta, quia non facit illos suos: ergo nunquam fit dominus, aut verus, & iustus possessor eorum: ergo non potest in conscientia retinere, sed illos restituere debet. Vnde magnum discrimen versatur inter hanc penam, & illam, qua aliquis lege priuatur suis propriis bonis: nam in illo casu, vt de hæretico, & similibus, supponitur reus habuisse verum dominium talium bonorum, & consequenter legitimam eorum possessionem, & vsum, vel vsum fructuum: & ideo, licet ex seueritate legis à tempore delicti priuetur dominio directo talium bonorum, tamen ex benignitate, & moderatione eiusdem legis non cogitur seipsum possessione, & vsum talium bonorum priuare, donec per sententiam de crimine condemnatur. At vero in præsentem excommunicationem non supponitur aliquando habuisse dominium eorum fructuum, qui post incurram excommunicationem ex beneficio prouenerunt: quia neque ante excommunicationem tale dominium habuit, non enim habuit ante ius in illis, sed ad illos: & hoc ipsum non pro eo tempore, sed tempore futuro, si illud non mutaretur, aut impediretur: impedimentum autem fuit per excommunicationem: & ideo etiam post eam contractam non acquisiuit tale dominium, lege illud impediens: ergo excommunicatus nullo tempore habuit verum dominium talium fructuum: ergo nec legitimam possessionem, aut vsum eorum. Hac ergo ratione illos retinere non potest; neque ei conceditur, vt expectare possit sententiam declaratoriam, quia à principio est incapax eorum: & ideo nullum titulum iustum habuit accipiendi: ergo nec postea habere potest retinendi illos.

10. Atque hinc sequitur primo, per Extrauagantem, *Ad euitanda*, nihil innouatum esse quoad hunc effectum; quia non solum ante publicationem excommunicati nominatim factam, sed etiam ante sententiam declaratoriam criminis habet locum hic effectus, vt dictum est. Ratio est sæpe tacta, quod prædicta Extrauagans, nullum fauorem contulit excommunicato: & ideo excommunicatio ita nunc illam reddit incapacem ad percipiendos fructus, sicut antea. Ex quo impedimento nascitur tota obligatio non retinendi, & restituendi illos. Vnde vterius fit, vt quantumuis excommunicatus sit occultus, teneatur, per se loquendo, eosdem fructus non recipere, & receptos, restituere: quia quod excommunicatio lateat, vel ab aliis ignoretur, non impedit effectum excommunicationis, quantum ad ipsum excommunicatum, neque impedit illam obligationem, quæ naturalis est non retinendi alienum, seu, quod suum non est, neque vnam fuit. Quæ ratio procedit, etiam si contingat ipsum excommunicatum ignorare suam excommunicationem, nam quando postea id scit, non potest retinere fructus, quos excommunicatus, etiam ignoranter accepit: quia ignorantia non contulit dominium, & consequenter nec ius retinendi: quam in hoc seruandæ sunt regulæ sectione præced.

in simili casu proposita.

Et ideo etiam dixi, per se loquendo, quia ex accidenti intercedere potest aliqua legitima excusatio: quæ multiplex excogitari potest. Prima erit, si excommunicatus bona fide accepit huiusmodi fructus, & eadem illos consumpsit, ita vt propterea non sit factus ditior, in eo enim casu legitime excusabitur, eo quod res aliena iam non subsistat, nec in alia, quæ vicem eius subierit, & alioqui sine culpa, vel iniuria alicuius consumpta fuit. Secunda excusatio esset, si non posset aliquis se priuare illis fructibus sine magno scandalo, vel infamia cum aliquo crimine & censura occultissima sint. Veruntamen excusatio hæc non videtur posse habere locum, nisi fortasse in eo casu, in quo ad restitutionem huiusmodi faciendam oporteret à suo statu cadere, de quo statim dicam: extra hunc vero articulum, quantumuis res occulta sit, potest restitutio æque occulte fieri, vel per tertiam personam, vel titulo elemosynæ, aut alterius pii operis.

Num excommunicatus possit propter necessitatem fructus sui beneficii consumere.

C Hinc vero nascitur dubium, an tertia excusatio, quæ valde frequens est, admittenda sit, nimirum vt aliquis, non obstante excommunicatione, accipiat, & legitime consumat fructus beneficii sui propter indigentiam, vel naturalem, vt sic dicam, quia simpliciter non habet, vnde alias sustentetur, vel moralem; quia scilicet iuxta suum statum alias honestum, & licitum, sustentari non potest. De quo varix sunt opiniones. Couarruias lib. tert. Variar. cap. 13. num. 8. vers. Duodecimo, hic omnino negat hanc excusationem esse legitimam in excommunicato, quia hic propter contumaciam suspensus est, & priuatus fructibus beneficii: contumacia autem illa voluntaria est: ergo ille non necessitate, sed voluntate in illo statu indigentix constituitur: ergo non est cur ei subueniendum sit ex redditibus Ecclesiasticis. Quam sententiam esse ait omnium calculo probatam, post Glossam in dicto §. Verum, vbi Abbas, Decius, & alii eam sequuntur: & idem dixit Glossa in capit. *Student*, in fine, §o d. Aliorum vero sententia est, illam esse sufficientem excusationem: quia nemo obligatur cum tanto dispendio etiam rem omnino alienam restituere, scilicet cadendo ab statu suo, quod non sit sine dedecore, vel infamia, vel (quod durius est) suæ priuatæ necessitati non subueniendo: ergo multo minus cogendus est clericus excommunicatus ita omittere fructus suorum beneficiorum, vt ex eis non possit se, suamque familiam, & statum sustentare, quando aliunde non habet vnde sustentetur. Præsertim quia illi fructus, vt infra dicam, vel omnino vel magna ex parte in pios vsus, aut sustentationem egenorum expendendi sunt: ergo esto excommunicatus non habeat iustitiam ad illos fructus, saltem vt indigens poterit ex eis sustentari.

In hac re duplex distinctio adhibenda videtur: primum enim loqui possumus de excommunicato pro eo statu, in quo est actu contumax: vel cum iam à contumacia decessit, quantum in se est; & absolutionem procurat, nondum tamen illam obtinere potest. Vnde interdum accidit, præsertim in excommunicationibus, quæ ipso facto, & iure contrahuntur, vt contumacia non duret nisi eo tempore quo malus actus committitur, verbi gratia, in violenta percussione clerici: nam paulo post transacta illa occasione, fere semper displicet factum: & solet etiam diligentia statim adhiberi ad absol-

absolutionem procurandam. Rursus distributio horum fructuum aliquando fieri potest vel auctoritate superioris impediens ne excommunicato tribuantur, & illos ad alios pios vsus applicantis; de quo inquiri potest, an possit, vel debeat ex eis clericum excommunicatum vere indigentē alere: vel fieri potest ab ipsomet excommunicato, quia ex sola obligatione conscientiae cogitur illos fructus non vsurpare: vel si iam semel vsurpauit, eos nō retinere.

14 Non tenetur superior excommunicatum contumacem ex fructibus beneficii alere.

Durante ergo contumacia certum opinor non teneri superiorem seu iudicem ex illis bonis alere clericum, quantumvis indigentem. Et hoc praecipue intendunt Glossae, & auctores citati in prioribus sententia. Qui propterea hanc differentiam constituant inter clericum absolute depositum, vel suspensum, ob culpam commissam, & eum qui ob contumaciam in censuram ligatur; quod illi ex fructibus beneficii alendi sunt, si indigeant, arg. cap. *Studeat*, 50. d. ne cogantur mendicare, cum iam non sit in voluntate, vel potestate eorum habere beneficium vel proprium ius ad Ecclesiasticos fructus: eum vero, qui ob actuale contumaciam sic puniatur, non tenetur Ecclesia ex bonis suis alere, etiam si indigeat, & mendicare cogatur: nam totum hoc ipse meretur in poenam suae contumaciae: & quidquid decoris inde resultare potest, in personam potius, quam in ordinem redundabit: totumque illud permittitur propter maius Ecclesiae bonū, quod est contumaciae correctio. An vero possit licite iudex, vel superior Ecclesiasticus, qui illos fructus in propria opera distribuit, aliquam eorum partem per modum elemosynae huiusmodi clerico applicare, ad illius prudens arbitrium pertinere existimo: per se enim, & intrinsece, nec contra iustitiam est, nec contra charitatem, aut religionem, vt per se notum videtur. Neque inuenio circa hoc specialem positum legem aliquid praescribentem. Regulariter tamen loquendo, non videtur id expedire; vt, vel ipsa necessitate cogente, ad saniorē mentem contumax redeat; interdum tamen fieri potest, vt illo beneficio & pietate Ecclesiastica leniatur: quod si hanc spem prudens superior conceperit, nihil peccabit ex dictis fructibus illi subueniendo.

15 Iste vero contumax non potest aliquid de fructibus vsurpare, iam si indigeat.

Hinc vero infero non posse ipsum excommunicatum in tali statu existentem aliquid de praedictis fructibus vsurpare, etiam ob indigentiam, quia id est contra iustitiam Ecclesiae voluntatem: nemo autem non potest sua auctoritate vsurpare bona non sua contra domini voluntatem, vt suae necessitati subueniat, quando illa non est extrema, vt hic esse non potest, vel quia ille potest semper priuatus manere Ecclesiae resipiscere, vel etiam quia potest mendicando, vel alio modo sibi succurrere. Neque contra hoc procedit ratio in principio facta in contrarium, tum quia hic non agimus de restituendo, sed de non vsurpando alienum, quod valde diuersum est, magisque necessarium, tum etiam quia semper est necessitas illa voluntaria quantum ad statum contumaciae. Atque ita declarat communem sententiam Natarrum loco statim citando.

16 At vero, si excommunicatus vera & efficaci voluntate recessit a contumacia, & paratus est Ecclesiae satisfacere, & absolutionem obtinere procurat, longe aliter de illo iudicandum est. Nam in primis licite potest iudex Ecclesiasticus si absolutionem differat, etiam ex iusta causa, illum ex huiusmodi redditibus alere, quia cum iam cesset ratio contumaciae, debet etiam Ecclesiasticus rigor temperari: & quamuis hoc subsidium non debeat huiusmodi excommunicato ex iustitia propria (quia reuera nondum facit fructus suos) tamen ex quadam aequitate, & charitate illi indigenti tribuendi sunt, ne mendicare cogatur, cum iam per illum non stet quominus absoluitur. Quin etiam addendum est, si iudex iniuste absolutionem differat, ex

eo tempore, quod talis iniusta dilatio incipit, omnes fructus sui beneficii esse tali excommunicato reddendos, quia iam illud nō cūctum non ex eius culpa, sed ex alterius iniuria ortum est: quod magis ex dicendis patebit.

17 Tandem addo, etiam propria auctoritate posse huiusmodi excommunicatum ex fructibus sui beneficii sibi succurrere. Quod expresse docuit Natarr. in Summ. cap. 25. num. 124. & Syluester verbo, *Excommunicatio*, tertio numero primo, verū nono & verbo. *Clericus*, quarto, numero decimo septimo, quaestione vigesima quinta, quo loco videtur duos illos casus distinguere, scilicet: quando recessit a contumacia, & quando indiget: & asserere quamlibet ex his conditionibus per se sumptam sine alia sufficere, vt fructus accipiat. Vnde in priori casu indicat posse accipere omnes fructus, etiam si non indigeat, citatque Hostensem, & cap. *Quia diuersitatem*, de Consec. praebendae: in posteriori autem casu sentit posse accipere sibi necessaria independentem a priori conditione. Sed de hoc posteriori puncto iam satis diximus, verior enim est tradita resolutio prius item dictum simpliciter verum non est, quia sola interior resipiscencia, vel etiam quaelibet diligentia adhibita ad obtinendam absolutionem non est sufficiens, vt excommunicatus faciat fructus suos, vel iuste vsurpet illos absque indigentiae titulo, quia etiam si ipse a contumacia recesserit, non tamen ab excommunicatione, donec re ipsa absolutus sit: vt autem effectus excommunicationis impediatur, non satis est voluntas aut diligentia procurandi absolutionem, nisi censura tollatur, quod maxime verum est de illis, quibus exterius, & de omnibus tractatis id ostensum est: est autem eadem ratio de praesenti effectu: quia aequo canonico iure excommunicationi attribuitur. Imo, si attentē ponderetur dictum cap. *P. paratus*, §. *Verum*, excommunicatus, de quo ibi est sermo, non videtur fuisse in mora, neque omnino contumax, cum ad superiorem appellauerit: & tamen priuatus dicitur fructibus beneficii. Ratio etiam ibi tradita idem persuadet, scilicet, quia ille semper priuatus manet Ecclesiae excommunicatione. Denique durante excommunicatione, semper est aliquis inhabilis ad nouū beneficium obtinendum, etiam si a contumacia recesserit, & absolutionem procurare inceperit, ergo etiam non potest proprii beneficii fructus suos facere, per se loquendo, ac secluso titulo indigentiae, quia tota hac poenam meritus est propter priorem contumaciam ob quam excommunicatus est. Quod maxime verum habet, quando absolutio absque noua iniuria differtur: nam, si dilatio fuisse iniuriola, fortasse daretur actio ad recuperandos fructus illius temporis, sicut paulo inferius dicemus de omnibus, quando excommunicatio a principio iniusta fuit. Igitur quam diu absolutio re ipsa non obtinetur, non potest excommunicatus, per se loquendo, vsurpare fructus. Tamen si indigens est, & a contumacia recessit poterit inde alii: & propria etiam auctoritate fructus sibi necessarios accipere, quando excommunicatio occulta est, vel etiam si sit nota, & non potest aliter huiusmodi altmentia comparare. Ad quod suadendum per argumentum a simili facit cap. *Quia diuersitatem*, de Consec. praebendae, & cap. *Studeat*, d. 50. Ratio etiam superius propoſita id sufficienter persuadet.

Ultimo ob eandem rationem posteriori loco supra positam addo, aliter esse loquendum de restitutione horum fructuum, postquam ab huiusmodi excommunicato iniuste vsurpati sunt, quam de prima eorum vsurpatione: nam de hac procedunt quae hactenus diximus: at vero circa restitutionem seruandae sunt generales regulae de obligatione restituendi aliena: & excusationibus, quae iuste executionem eius impedire possunt. Inter quas vna est, si quis

Secl. II. Vtrum excom. sit priuatus Ecclesiasticis, &c. 229

si quis grauius indigeat eare, quam restituere tenetur, aut si necesse illi sit à suo statu cum infamia, & dedecore cadere, vt alienum restituat: hæc enim excusatio potest esse sufficiens, quamuis in eius vsu, & applicatione ad diuersos casus magna consideratione, & circumstantiarum perfectione opus sit. In presenti vero non dubito, quin huiusmodi Clericus non sit cum tanto rigore obligandus ad restituendos hos fructus, vt cum sui status discrimine, vel etiam se in graui necessitate constituendo, illos à se abdicare debeat: tum quia non est tam certa illa obligatio in conscientia, vel ante Iudicis condemnationem, quin interueniente rationabili causa facilius possit quis ab ea excusari: tum etiam quia hic interueniunt omnes alie circumstantie, quæ possunt illam excusationem legitimam reddere, præsertim cum illa restitutio in pia opera magna ex parte facienda sit, vt iam dicam.

Nonnulla expediuntur dubia.

AD exactam vero propositæ regulæ intelligentiam tria nobis declaranda supersunt. Primum est, quam late pateat vox illa, *Excommunicatus*. Secundum, quantum etiam extendatur alia vox *Ecclesiastici fructus*. Tertium, in quos vius expendendi sint, & qua auctoritate. Primum ex dictis satis resolutum est, cum ostenderimus, de quocunque excommunicato siue occulto, siue publico, siue à iure, siue ab homine, siue denunciato, siue non denunciato, doctrinam datam procedere, dummodo vere, & non sola existimatione excommunicatus sit: quod enim de hac re in simili diximus præcedente sectione, in hoc etiam effectu locum habet eodem modo. Quocirca si excommunicatio nulla sit, quantumuis valida existimetur, impedire non potest, quominus aliquis faciat suos proprios beneficii fructus: quia talis excommunicatio, sicut non habet esse, ita nec excommunicationis effectus. Quod verum esse opinor, etiam si alioqui excommunicationis sententia iusta sit, secundum allegata, & probata: re tamen ipsa sit iniusta ex defectu causæ, nimirum quia persona innocens est. Nam in eo casu potest, qui tali sententia ligatur, vsurpare, & retinere fructus sui beneficii, si occulte id facere valeat, quamuis per Iudicem possit etiam iuste illis priuari: sunt enim iura diuersarum rationum, quæ mediante ignorantia simul concurrere possunt. At vero quando excommunicatio est valida simpliciter tam in exteriori foro, quam in re ipsa, quamuis aliquo modo iniusta sit, videtur hunc effectum inducere, quamdiu reuocata non est, & eius iniustitia iuridice declarata. Ratio est, quia illa est vera excommunicatio: & ideo omnes suos habet effectus, vt supra de censura in communi late diximus. Et hoc videtur supponi in dicto §. *Verum*, quia is, qui appellat, intendat se iniuste fuisse excommunicatum; & nihilominus, donec id probet, censetur non facere fructus suos.

Dixi autem: *Quando reuocata non est, vt iniusta*: quia post talem declarationem, & absolutionem obtentam, non solum incipit in posterum fructus percipere, sed etiam recuperabit amissos. Vnde inter sententiam omnino iustam, & validam, & omnino nullam, & quasi mediam, scilicet validam, & iniustam, hoc intercedit discrimen, quod per primam ita quis perdit fructus, vt nunquam recuperet etiam post absolutionem: alioqui magna esset excommunicatorum consolatio, & permanendi in contumacia occasio, si haberent spem recuperandi fructus post absolutionem: per secundam vero fructus nunquam amittuntur, vt dictum est: per tertiam autem amittuntur quidem durante excommunicatione, propter valorem, & efficaciam eius: Fr. Suarez com. 5.

A recuperantur vero propter iniustitiam illius: quia iniuria non debet esse causa damni irreuerabilis quoad fieri possit. Et hæc est communis doctrina Iurisperitorum etiam Glossa in dicto §. *Verum*, vbi Innocentius num. 3. Abbas num. 21. & 22. & idem habet Glossa vltim. cap. *Clericus*, distinct. 91. sumiturque à simili optimum argumentum ex capit. *Super causis*, 2. quæst. 5. & plura adducit Couarruias libro 3. Variar. capit. 13. numero 8. Vbi addit, etiam quotidianas distributiones esse illi restituendas, quando talis est persona, quæ interesse Horis confueuisset: nam tunc vere dici potest excommunicatio esse causa, quod illis careat. Nam si alias ipse abesse soleret, & distributiones perdere, non est quod excommunicationi id imputet, atque ob eam causam melioris conditionis fiat, vt notauit Felinus in capit. *Apostolica*, de Exception. num. 13. & in simili de Clerico non residente ob egritudinem: id notant Doctores in c. *Ad audientiam*, de Clerico non residente. Et hinc fit, quod supra notauimus, idem dicendum esse de fructibus, quibus priuatus est ob iniustam dilationem absolutionis: est enim in his eadem ratio. A quo autem reddendi sint hi fructus, in tertio puncto declarabitur.

Secundum punctum erat, de quibus fructibus hoc intelligendum sit: In quo breuiter dicendum est, omnes illos comprehendere, qui sub ea voce, vel nomine Ecclesiasticorum prouentuum comprehenduntur: nam textus in dicto §. *Verum*, simpliciter loquitur de Ecclesiasticis prouentibus. Comprehenduntur autem sub ea voce omnes fructus, qui spirituali titulo annexi sunt, aut ex propriis Ecclesiæ bonis proficiuntur. Quapropter quidquid titulo beneficii datur, siue sit principalis præbenda, siue quotidianæ distributiones, & siue sint fructus decimarum, siue soluantur per modum Emphyteusis, siue quocunque alio modo proueniant ex fundis Ecclesiasticis, siue sint oblationes à fidelibus factæ, vel quid simile, nomine *fructuum*, in presenti comprehenduntur. Extenditurque hoc nomen ad significandas Ecclesiasticas pensiones: nam illæ etiam prouentus Ecclesiastici sunt: quod à fortiori probant, quæ sectione præcedenti de pensionibus diximus. Reliqui autem prouentus, quos habere potest Sacerdos absque titulo beneficii ex patrimonio, vel aliunde sub hac lege minime comprehenduntur. Quod verum est, etiam si tales fructus, seu bona vnde emanant, fuerint designata in titulum, seu patrimonium ad ordines suscipiendos: quia hoc non obstante illa bona semper manent mere temporalia: vnde & post beneficium obtentum vendi possunt, iuxta decretum Concilij Tridentini cap. 2. de Reformat. & si antea vendantur, non erit simonia, quamuis aliunde sit graue peccatum contra sacros canones.

Circa tertium punctum, cui scilicet sint hi fructus applicandi: primum videndum est, an tales sint fructus, vt iuxta eorum institutionem, & Ecclesiæ consuetudinem, hoc ipso quod ab aliquo non continentur, ad alios veluti iure suo pertineant: tunc enim ad illos transeunt absque alia noua applicatione. Atque ita vere contingit in quotidianis distributionibus: nam si Canonicus, v.g. Horis Canonicis non assistat, solet portio eius aliis, qui assunt, accrescere, & inter eos diuidi: multo ergo magis id fiet, quando ob excommunicationem neque adesse potest, nec distributiones accipere. Ita statutum est à Bonifacio VIII. in cap. vltimo de cleric. non resid. in 6. Addit tamen hoc esse faciendum iuxta Ecclesiæ cuiusque ordinationem rationabilem iam factam, seu faciendam. Quapropter huiusmodi ordinationi, vel consuetudini, quæ illi æquiualeat, standum est.

Vnde in Concilio Tridentino sess. 22. capite 3. de Reformat. statuitur, vt qui non resederit, distributiones

Glossa. Innocent. Abbas. Conar.

Felinus.

Qui fructus beneficii per excommunicationem amittantur.

Fructus beneficii, qui ab excommunicatione amittuntur, cui applicandi.

Conc. Trid.

nes illius diei amittat, & fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio ordinarij applicentur. Vbi ergo id obseruatum fuerit, idem dicendum erit de distributionibus, quas excommunicatus amittit: atque ita in vniuersum huiusmodi fructus distributionum ei applicandi sunt, quando ab excommunicato amittuntur à non residente ob quamcunque aliam causam: est enim de hoc eadem ratio. Quæres, si postea declaratur excommunicatio fuisse iniusta, & propterea illæ distributiones restituendæ sint excommunicato, à quo illi restituentur. Nam videbatur consequenter dicendum, ab eo esse reddendas, cui adjudicatæ fuerunt. In contrarium vero est, quia per absentiam excommunicati aliis fuit ius acquisitum in illas distributiones: quod maxime procedit, quando accrescunt aliis de collegio, iuxta constitutionem Bonifacij VIII. renouatam per Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. de Reformat.

A quo distributiones sint restituenda quæ ab excommunicato iniusta declarata est.

Respondeo, in hoc casu non esse petendas ab iis, quibus adjudicatæ fuerunt propter rationem factam: quia iam tunc tranfierunt in proprium stipendium sui ministerij, & officij; sed petendæ sunt ab eo, qui fuit author iniustæ excommunicationis, argumentato cap. Sacro, de Sententia excommunic. §. Cumque aduersus excommunicatorem de iniusta excommunicatione confiteris, excommunicator condemnatur ad interesse. At vero quando huiusmodi distributiones applicandæ sunt alicui pio loco, si non est facta applicatio (sicut reuera fieri non debet, donec causa omnino finita sit) tunc omittenda est, & distributiones erunt proprio domino reddendæ: nam cum illi loco non sit acquisitum ius iustitiæ, & alioqui damnum nondum sit illatum ei, qui habet ius ad huiusmodi distributiones, non est denuo inferendum, & postea refarciendum illius expensis, qui iniustam sententiam tulit.

24. Ex fructibus beneficii excommunicati prouidendi est munus exequendi,

Soluendi ius pensionis.

Vide Giganti. q. 62 de pension. n. 9 & 10.

Præterea ex eisdem bonis in primis prouidendum est, vt ea debita, seu munera, quæ aliquo titulo iustitiæ debentur, persoluantur. Vnde si beneficium habeat curam animarum annexam, vel aliqua alia Ecclesiastica ministeria, quæ per alios exerceri possint, integre faciendæ sunt, & ex illis bonis assignandum est congruum stipendium. Quia neque Ecclesia priuari debet seruitio debito, nec qui illud exhibet, aliunde, quam ex ipsius Ecclesiæ bonis aliquid debet. Quod recte probatur ex ca. Peruenit. 2. de Appel. & ex cap. Cum ad hoc, de Cleric. non resident. Similiter si huiusmodi excommunicatus ex tali beneficio pensionem soluebat, eadem ex fructibus eius soluenda est. Neque enim probo, quod quidam dicunt, huiusmodi excommunicatum cogendum esse ad soluendam pensionem ex propriis bonis: hoc enim & nimis rigorosum est, & nullo iure fundatum, vel ratione: quia pensio non est imposita super personam, sed super beneficium: ergo ex fructibus beneficii soluenda est. Item quia licet excommunicatus culpa sua priuetur fructibus, non tamen priuatur, nisi illis, qui ad ipsum perueniunt erant: pars autem illa fructuum, quæ pensionario adjudicata est, non potest computari inter fructus pertinentes ad ipsum excommunicatum: ergo in illa nulla fit mutatio propter excommunicationem beneficiarij: ergo semper illa manet quasi reseruata ex fructibus vt illi soluantur, cuius est pensio. Denique talis solutio pensionis non est nouum grauamen redundans ex alterius censura in Ecclesiam, seu Ecclesiasticum beneficium: ergo non est imponendum ipsi excommunicato. Neque est cur beneficium ipsum, seu fructus eius illo onere liberentur, propter beneficiarij excommunicationem. Tandem idem dicendum est de quocunque alio subsidio Superioris auctoritate prius imposito, vt ex fructibus beneficii soluantur, siue in fauorem Principis ob publicam aliquam necessitatem, siue ad fabricam Ecclesiæ, &c. hæc e-

nim omnia, & similia ex fructibus beneficii soluenda sunt, quia nec ob alterius censuram impediri possunt, quominus soluantur: neque etiam ipse excommunicatus de suo illa soluere debet, vt facile probatur ex iis, quæ diximus.

De cæteris autem fructibus, si qui residui fuerint, communis sententia est, expendendos esse in eius Ecclesiæ vtilitatem, ad quam beneficium spectat, vt patet ex Abbate, & aliis in dicto §. Verum, & in cap. penult. de Cleric. non residentib. sumptu argumentato à simili ex vltimis verbis illius textus. Existimo tamen sub Ecclesiæ vtilitate comprehendendi subuentionem pauperum, & egenorum; imo existimo necessarium fore, vt aliqua pars fructuum in huiusmodi elemosynas expendere. Hæc autem distributio, si res sit publica, & præsertim si ad forum contentiosum deducta est, ex auctoritate Superioris, aut Iudicis fieri debet; si vero sit occulta, ab ipsomet excommunicato, eiusque arbitrio fieri potest: qui si huiusmodi fructus in pios vsus expendat in sua Ecclesia, suæ obligationi satisfaciens. Sunt vero qui dicant, quamuis hæc de rigore iuris vera sint, ex recepta tamen consuetudine non solere excommunicatum priuari fructibus beneficii; vt videre est apud Rebuffum in Repetition. cap. Postulatus, numer. 84. de Clerico excommunic. ministr. & quidem cum hoc ius posituum sit, non est dubium quin potuerit per contrariam consuetudinem derogari mihi tamen non constat, talem consuetudinem vniuersalem esse: vbi tamen de illa confiteris, poterit quis cum ea conformari: alioqui, quæ diximus, de iure obseruanda sunt.

DISPUTATIO XIV.

De sexto effectu excommunicationis maioris, qui est priuatio iurisdictionis Ecclesiæ.

Ic est vltimus effectus excommunicationis pertinet ad priuationem spiritualium bonorum, in quo nihil addere oportebat de iurisdictione spirituali pertinere ad forum pœnitentiæ: nam in superioribus, dum ostendimus excommunicatum priuatum esse potestate administrandi Sacramenta, satis est consequenter ostensum, esse priuatum iurisdictione iudicandi in illo foro. Solum ergo hic agimus de iurisdictione in foro exteriori. Duobus autem modis potest hic accipi iurdictio: primo, strictæ, & propriæ, prout est potestas ad præcipiendum, iudicandum, & similes actus Superioris exercendum; vel latius pro iure, seu facultate conferendi beneficia Ecclesiastica, eligendi ad illa, vel etiam præsentandi: & hæc omnia hoc loco sub ea voce comprehendimus, de eisque sigillatim dicemus.

) ? (